

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Van Yüzüncü Yıl University
The Journal of Social Sciences Institute
Yıl / Year: 2021 - Sayı / Issue: 51
Sayfa/Page: 185-210
ISSN: 1302-6879

Covid-19 Pandemisinin Yükseköğretim Öğrencileri Üzerindeki Algısı ve Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitimin Etkinliği*
Perception of Covid-19 Pandemic on Higher Education Students and Efficiency of Distance Learning During Pandemic

• Olçay GENÇ*
Fuat KÖKER**

*Dr. Öğr. Üyesi, Iskenderun Teknik Üniversitesi, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, İnşaat Mühendisliği Bölümü, Iskenderun/Türkiye.
Assist. Prof., Iskenderun Technical University, Faculty of Engineering and Natural Science, Department of Civil Engineering, Iskenderun/Turkey.
olcay.genc@iste.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5162-2665

**Öğr. Gör., Yozgat Bozok Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, İnşaat Teknolojisi Bölümü, Yozgat/Türkiye.
Lecturer, Yozgat Bozok University, Technical Science Vocational School, Department of Construction Technology, Yozgat/Turkey.
fuat_koker@hotmail.com
ORCID: 0000-0003-2266-7087

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type:
Araştırma Makalesi/ Research Article
Geliş Tarihi / Date Received:
21/05/2020
Kabul Tarihi / Date Accepted:
13/02/2021
Yayın Tarihi / Date Published:
31/03/2021

Atrf: Genç, O. & Köker, F. (2021). Covid-19 Pandemisinin Yükseköğretim Öğrencileri Üzerindeki Algısı ve Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitimin Etkinliği. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 51, 185-210

Citation: Genç, O. & Köker, F. (2021). Perception of Covid-19 Pandemic on Higher Education Students and Efficiency of Distance Learning During Pandemic. *Van Yüzüncü Yıl University the Journal of Social Sciences Institute*, 51, 185-210

Öz

Diğer dünya ülkelerine nazaran yeni tip koronavirüs Türkiye'de geç görüldüğü de kısa sürede ülke genelini sarmış ve sosyal ve ekonomik açıdan olumsuz etkilere neden olmuştur. Türkiye'de ilk Covid-19 teşhisinden bugüne kadar geçen süre içerisinde, her ne kadar, birçok aktivite iptal edilmiş, birçok işletme ve alışveriş merkezleri kapatılmış, belirli günlerde belirli yaş grupları ve büyükşehirler için sokak kısıtlamaları ilan edilmiş olsa da salgınla mücadele kapsamında alınan ilk ve en erken önlem ülke genelinde bütün okulların kapatılarak uzaktan (online) eğitime geçilmesi olmuştur. Bu çalışmada yeni tip koronavirüs (Covid-19) pandemisinin yükseköğretim öğrencileri üzerindeki algısı ve salgın sürecinde zorunlu hale gelen uzaktan eğitimin etkinliği irdelenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda bir anket hazırlanarak yükseköğretim öğrencilerine iletilmiş ve sonuçlar çeşitli istatistik analizlere tabi tutularak yorumlanmıştır. Yapılan analizlerin sonucunda; çalışmaya katılan yükseköğretim öğrencilerinin okulların kapatılma kararını doğru bularak yetkililer tarafından belirlenen virüse karşı korunma kurallarına uydukları, halk sağlığı konusunda devlete ve sağlık sistemine yüksek düzeyde güven duydukları ve sağlık çalışanlarını yeterli buldukları, salgın sürecinde zorunlu kalınan uzaktan eğitimi ise orta düzeyde etkili buldukları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, koronavirüs, uzaktan eğitim, yüksek öğretim.

* Bu çalışmayı yürütmek için Yozgat Bozok Üniversitesi Etik Kurulundan izin alınmıştır (Sayı: 95799348-050.01.04-E.20004, Tarih: 19.08.2020).

Abstract

Compared to other countries, the novel coronavirus has arrived Turkey later but spread all around the country in a short time and effected the social and economic life negatively. After the first diagnosis of coronavirus case, although many activities have been canceled, many businesses and shopping malls have been closed, curfews have been announced on certain days for certain age groups and metropolitan areas, the first action to prevent the pandemic was to close the schools and switch to distance learning. In this study, the perception of the novel coronavirus (Covid-19) pandemic on higher education students and the efficiency of distance learning are investigated. A questionnaire was prepared and delivered to higher education students. As a result of the analyses carried out, it is observed that the higher education students agree with the decision of shutting the schools down, follow the precaution rules against pandemic, they have a high level of trust in the government and the health system regarding public health, and evaluate the distance learning' effectiveness at a medium level.

Keywords: Covid-19, coronavirus, distance learning, higher education.

Giriş

Koronavirüsler, Coronaviridae ailesine ait olan ve yaygın olarak insanlar da dahil olmak üzere memelilerde görülen RNA virüsleridir (Richman vd., 2016: 1). İnsanlarda görülen koronavirüs kaynaklı enfeksiyonların çoğunun insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerinin düşük olmasına rağmen, son yirmi yılda görülen yine koronavirüs kaynaklı iki salgın olan SARS ve MERS yaklaşık 10.000 vaka ve sırasıyla %10 ve %37 ölüm oranları ile farklılık göstermiştir (WHO, 2015-2020). Çin'in Wuhan kentindeki son pnömoni (zatürre) olaylarına, yeni bir beta koronavirüs olan Covid-19'un (Korona Virüsü Hastalığı 2019) neden olduğu, Ocak 2020'de, Çinli sağlık yetkilileri tarafından onaylanmıştır (Huang vd., 2020: 499; WHO, 2020). 11 Mart 2020'de Dünya Sağlık Örgütü (WHO), dünya çapında 110'dan fazla ülke ve bölgede 118.000'den fazla Covid-19 vakasına ve artan küresel yayılma olasılığına atıfta bulunarak yeni tip koronavirüs hastalığını *pandemi* (küresel salgın) olarak ilan etmiştir (Zhang vd., 2020: 101528). Yeni tip koronavirüs üç ay içerisinde neredeyse tüm dünya ülkelerine yayılmıştır. 12 Şubat 2021 tarihi itibarıyla, 223 ülkeden 2.355.339'u ölüm (%2,19) olmak üzere toplam 107.252.265 Covid-19 vakası Dünya Sağlık Örgütü tarafından rapor edilmiştir (WHO, 2021). Türkiye'de ilk Covid-19 tanısı 11 Mart 2020 de konmuştur (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020). Yine 12 Şubat 2021 tarihinde, 27.287 kişisi (%1) ölüm olmak üzere Türkiye'deki vaka sayısının 2.564.427 kişi olduğu T.C. Sağlık Bakanlığı tarafından duyurulmuştur (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2021).

Uzaktan ya da diğer adıyla online eğitim, fiziksel olarak öğrencilerin aynı mekânda olmasını gerektirmeksizin, öğrenci ve eğitimcilerin güncel iletişim teknolojilerinden yararlanılarak bir internet ortamında eşzamanlı ya da eşzamanlı olmadan değişik şekillerde ders işledikleri, planlı bir öğretim yöntemidir (Özyürek vd., 2016: 598). Türkiye’de ilk Covid-19 teşhisinden sonra salgınla mücadele kapsamında alınan ilk ve en erken önlem okulların kapatılarak uzaktan eğitime geçilmesi olmuştur. Sağlık için alınan bu önlemlerde öğrencilerin pandemiden korunma tedbirlerine ne kadar riayet ettiklerinin ve her ne kadar ülkemizde kısmen ya da tamamen online eğitim veren üniversite programları olsa da çoğunluk için yeni uygulanmaya başlanan uzaktan eğitim yönteminin öğrenciler açısından ne derece etkin olduğunun araştırılması önemli bir hâle gelmiştir. Uzaktan eğitimin geleneksel eğitime göre daha büyük bir gruba hitap etmesi, katılımcıların öğrenme hızlarına göre şekil alabilmesi, mekân ve zamandan bağımsız olması gibi olumlu etkileri bulunurken (Arat vd., 2014: 370), eğitici ile katılımcılar arasındaki zayıf etkileşimden dolayı motivasyon ve dikkat eksikliğine neden olması, haliyle de geleneksel eğitime göre düşük etkiye sahip olması gibi olumsuz etkileri de mevcuttur (Elcil ve Şahiner, 2014: 27). Karakuş vd. (2020: 239) Türkçe öğretmenliği bölümü öğrencilerinin katılımı ile yaptıkları salgın döneminde uzaktan eğitimi değerlendirdikleri çalışmalarında; Türkçe öğretmeni adaylarının aniden geçilen uzaktan eğitime tam olarak adapte olamadıkları, uygulamaya yönelik derslerin uzaktan yürütülemeyeceği ve tekrar yüz yüze eğitime geçilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Keskin ve Kaya (2020: 59) Covid-19 pandemisi sürecinde eğitimlerine uzaktan devam eden lisans ve lisansüstü öğrencilerinin acil yapılandırılmış web tabanlı eğitim hakkındaki geri bildirimlerinin değerlendirilmesi amacıyla yaptıkları çalışmalarında; çalışmaya katılanların web tabanlı uzaktan eğitimi yüz yüze eğitim kadar etkili bulmadığını, öğrenciler öğretim elemanlarıyla rahatça iletişim kuramadıklarını, uzaktan eğitimin öğrencilerin kendi hızlarında öğrenmelerine olanak sağladığını lakin öğrenilenin çabuk unutulduğunu ve eğitimler sırasında teknik sorunlar yaşandığını belirtmişlerdir. Buluk ve Eşitti (2020: 285-298) turizm öğrencilerinin katılımı ile gerçekleştirdikleri pandemi döneminde internet tabanlı uzaktan eğitimin değerlendirmesini amaçlayan çalışmalarında; özellikle erkek öğrencilerin uzaktan eğitim derslerini daha etkili buldukları ve memnuniyetlerinin bayan öğrencilere nazaran daha fazla olduğunu ve bu yeni sistem için öğrencilerin kişisel uygunluklarının önemli belirleyici olduğunu belirtmişlerdir. Erkoca (2021: 148-163)

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi öğrencilerinin, covid-19 pandemisi döneminde uzaktan eğitim sistemine olan uyumluluklarını, öğrencilerin derslere katılım oranları ve sınav başarıları açısından irdelemiştir. Yazar çalışmanın sonunda, uzaktan eğitimin başlangıcında olan öğrenci ilgisinin dönemin sonuna doğru azaldığını belirtmiştir. Atılgan (2021: 396-406) ülkemizdeki tıp fakültelerinde Covid-19 salgını sürecinde geçilen acil uzaktan eğitim uygulamasının öğrencilerin gözüyle değerlendirilmesi amacıyla ülke genelindeki 2611 tıp fakültesi öğrencisinin katılımıyla bir çalışma yürütmüştür. Yazar çalışma sonucunda, katılımcıların çoğunun, deneyimlenen acil uzaktan eğitimde bilişsel yükün fazla ve yorucu olduğunu, öz disiplin sağlamada güçlük çektiklerini, bu süreçte eğitimlerinde eksik kalan yönlerin bulunduğunu ve bu sürecin sosyal izolasyon düzeylerini arttırdığını ifade etmiştir. Süğümlü (2021: 174-190) Türkiye'de Covid-19 pandemisi döneminde Türkçe eğitiminin uzaktan eğitimdeki durumunu öğretmenlerin görüş ve gözlemlerine göre incelemiştir. 30 öğretmen ile yarı yapılandırılmış mülakat yöntemi ile yapılan çalışma sonucunda yazar, öğretmenlerin uzaktan eğitim döneminde genellikle teknik olumsuzluklarla yoğun bir şekilde karşılaştıklarını ve Türkçeyi yeterli öğretmediklerini belirtmiştir.

Bu çalışmada, yükseköğretim öğrencilerinin yeni tip koronavirüs (Covid-19) pandemisi algısı ve salgın sürecinde zorunlu hale gelen uzaktan eğitimin etkinliği irdelenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda bir anket hazırlanarak yükseköğretim öğrencilerine iletilmiş ve sonuçlar çeşitli istatistik analizlere tâbi tutularak yorumlanmıştır.

Çalışmanın geri kalan kısımları şu şekildedir. İkinci bölüm çalışmada kullanılan materyal ve yöntemi açıklamaktadır. Üçüncü bölümde analiz sonuçları ve aynı zamanda bulguların tartışılması sunulmuştur. Dördüncü ve son bölümde ise çalışmanın sonuçları verilmiştir.

1. Materyal ve Yöntem

Bu kısımda çalışmada kullanılan materyal ve yöntem açıklanmaktadır. İlk olarak araştırmanın amacı açıklanmış olup bunu yöntemin açıklanması izlemektedir.

1.1. Araştırmanın amacı

Bu çalışmada, yeni tip koronavirüs (Covid-19) pandemisinin yükseköğretim öğrencileri üzerindeki algısı ve salgın sürecinde uzaktan eğitimin verimliliğini yükseköğretim öğrencileri özelinde irdelemek istenmiştir. Araştırmada bu genel amaç çerçevesinde “Yüksek öğretim öğrencileri Covid-19 küresel salgını ne kadar ciddiye alıyor, salgınla

mücadeleyi ve bu dönemde zorunlu hale gelen uzaktan eğitimi ne derece etkin buluyor?" temel sorusu ışığında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1) Yüksek öğretim öğrencileri otoriteler tarafından belirlenen covid-19 virüsünden korunma kurallarına ne kadar uyuyorlar?
- 2) Yüksek öğretim öğrencileri salgın döneminde en çok hangi sebeplerden ötürü evlerinden dışarıya çıkıyorlar?
- 3) Yüksek öğretim öğrencileri otoriteler tarafından salgına karşı alınan önlemleri ne kamuoyunun salgına karşı tepkisini ne derece yeterli buluyorlar?
- 4) Yüksek öğretim öğrencilerinin salgın süresince alınmasını istedikleri ek önlem talepleri nelerdir?
- 5) Yüksek öğretim öğrencilerinin salgın sürecinde sosyo-ekonomik kaygı düzeyleri ne seviyededir?
- 6) Yüksek öğretim öğrencileri ve yakınlarının Covid-19'a yakalanma oranları nedir?
- 7) Yüksek öğretim öğrencileri uzaktan eğitime uygun mudur?
- 8) Yüksek öğretim öğrencileri, materyal, öğrenme ve etkinlik açısından zorunlu uzaktan eğitiminin etkinliğini nasıl değerlendiriyor?

1.2. Yöntem

Bu kısımda çalışmada kullanılan yöntem açıklanmıştır. İlk olarak araştırma modeli açıklanmış olup bunu araştırmanın evreni ve örnek uzayı, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi izlemektedir.

1.2.1. Araştırma modeli

Bu araştırmanın modeli, Karasar (2012: 73) tarafından; *çok elemanlı bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya ulaşmak için, evrenin tümü ya da evrenden alınacak örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleri* olarak tanımlanan genel tarama modelidir.

1.2.2. Araştırmanın evreni ve örnek uzayı

Araştırmanın evreni İskenderun Teknik Üniversitesi olup örnek uzayı ise gönüllülük esasına göre araştırmaya katılan, 2019-2020 bahar döneminde 1., 2., 3., ve 4. sınıflarda öğrenim gören 213 Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi öğrencisidir. Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1 de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri

		f	%
Cinsiyet	Erkek	159	74,65
	Kadın	54	25,35
	Toplam	213	100
Fakülte	Mühendislik ve Doğa Bilimleri	213	100
	Toplam	213	100

1.2.3. Veri toplama araçları

Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen demografik sorular ve yükseköğretim öğrencilerinin pandemiye ciddiye alma düzeyi, yetkililer tarafından belirtilen önlem kurallarının yeterliliği ve kurallara uyma, virüs yayılmasını önleme önerileri, sağlık kurum, kurul ve sistemlerine güven düzeyi ve salgının yükseköğretim öğrencileri üzerindeki sosyo-psikolojik etkileri ile ilgili soruları içeren beşli Likert tipi, zorlanmış ve zorlanmamış ölçekler kullanılan karma anket ile, Eygü ve Karaman (2013: 52) tarafından geliştirilen, yükseköğretim öğrencilerinin uzaktan eğitime uygunluğu, uyumluluğu ve uzaktan eğitimin yeterliliği ile ilgili soruları içeren ve bu çalışmaya uyarlanmış beşli Likert tipi anket ile elde edilmiştir. Likert tipi ölçme aracında olumlu sorular (örneğin “bugün kendimi iyi hissediyorum” vb.) 5=Kesinlikle katılıyorum, 4=Katılıyorum, 3=Kararsızım, 2=Katılmıyorum, 1=Kesinlikle Katılmıyorum olarak puanlanmış olup olumsuzluk içeren sorular (örneğin “bugün kendimi iyi hissetmiyorum” vb.) ise tam tersi şekilde (1=5, 2=4, 3=3, 4=2, 5=1) puanlanmıştır. Zorlanmış tip sorularda katılımcılardan “evet” veya “hayır” seçeneklerinden birini tercih etmeleri istenmişken zorlanmamış tip sorularda ise bu seçeneklere ilaveten “kararsızım” seçeneği de eklenmiştir.

1.2.4. Verilerin toplanması

“Covid-19 Pandemisinin Yükseköğretim Öğrencileri Üzerindeki Algısı ve Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitimin Verimliliği” isimli üç bölümden oluşan web tabanlı (Google formlar) anket hazırlanarak anket linki İskenderun Teknik Üniversitesi Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi öğrencilerine e-mail ve SMS yolu ile iletilmiştir. Çalışmanın gönüllülük esasına göre yapıldığını ve çalışma için gerekli izinin (Çalışmayı yürütmek için Yozgat Bozok Üniversitesi Etik Kurulundan izin alınmıştır (Sayı: 95799348-050.01.04-E.20004, Tarih: 19.08.2020)) alındığını içeren bir açıklama anketin giriş kısmına

konularak anket bu açıklamaya onay verenlerin anketi yanıtlanmasına olanak verecek şekilde dizayn edilmiştir. Veri toplama süresi yaklaşık bir hafta sürmüştür. Cevaplandırılan ölçme araçları itina ile gözden geçirilmiş olup boş bırakılan, eksik ya da yanlış cevaplandırılan ölçme araçları geçersiz sayılarak değerlendirilmeye alınmamıştır.

1.2.5. Verilerin analizi

Anketin güvenilirliği Cronbach' Alpha katsayısı ile değerlendirilmiş olup, bu katsayının 0,7 ve üstü değer aldığı durumlarda ölçekler güvenilir kabul edilmiştir (Zaira ve Hadikusumo, 2017: 129). Verilerin analizlerinde Likert ölçeği, frekans analizi ve Pareto analizi kullanılmıştır. Bu çalışmada analizler için SPSS Versiyon 26 ve MS Excel 2019 kullanılmıştır.

1.2.5.1. Likert ölçeği

Bu ölçek, sosyal deneyimler yoluyla kazanılan değerlerin ve fikirlerin köklü yapısına dayanan tutumları değerlendirmek amacıyla 1932 yılında Likert tarafından geliştirilmiş ve bilimsel olarak da kabul edilmiştir (Joshi vd., 2015: 396-403). Çeşitli Likert ölçekleri mevcut olup bu çalışmada 5'li Likert ölçeği (1- Oldukça kötü, 5- Oldukça iyi) kullanılmıştır. Likert ölçeği kullanılan sorular, ortalama puan (Eşitlik 1) hesaplanarak ve Tablo 2'de sunulan değerlendirme kriterleri kullanılarak analiz edilmiştir (Çelik ve Oral, 2016: 6-14; Genç vd., 2017: 33).

$$\bar{x} = \frac{(a \times 5) + (b \times 4) + (c \times 3) + (d \times 2) + (e \times 1)}{(a + b + c + d + e)} \quad (1)$$

Eşitlikte a sorulara “kesinlikle katılıyorum” diyen katılımcı sayısı, b sorulara “katılıyorum” diyen katılımcı sayısı, c sorulara “ne katılıyorum ne katılmıyorum” diyen katılımcı sayısı, d sorulara “katılmıyorum” diyen katılımcı sayısı ve e ise sorulara “kesinlikle katılmıyorum” diyen katılımcı sayısını temsil etmektedir. “Bugün kötü hissediyorum” gibi olumsuz ifadeler içeren değişkenler ters şekilde kodlanmış ve ortalamaları bu şekilde hesaplanmıştır (1- Oldukça iyi, 5- Oldukça kötü).

Tablo 2. Likert ölçeği sonuçlarını değerlendirme kriteri

Puan (Ortalama)	Aralıkları	Değerlendirme Kriterleri
1,00 – 1,79		Çok az düzeyde

1,80 – 2,59	Az düzeyde
2,60 – 3,39	Orta düzeyde
3,40 – 4,19	Yüksek düzeyde
4,20 – 5,00	Çok yüksek düzeyde

1.2.5.2. Frekans analizi

Frekans analizi, bir veri kümesinin özelliklerini nicel olarak tanımlayan tanımlayıcı istatistiğin bir parçasıdır (Thompson, 2009: 57). Frekans ya da diğer bir deyişle sıklık, bir olayın istatistiklerde kaç kez gerçekleştiğini gösterir. Frekans analizi, olayların gerçekleşme sayısı (frekansı) ile çalışan ve merkezi eğilim, difüzyon, yüzdelikler, vb. ölçümlerini analiz eden önemli bir istatistik alanıdır (Buchli vd., 2008: 1711).

1.2.5.3. Pareto analizi

Bu teknik, farklı eylem yollarının dikkate alınabilmek için rekabet ettiği bir metodolojidir. Pareto analizi genellikle, nedenlerin %20'sinin sonuçların %80'ini oluşturduğu anlamına gelen 80/20 kuralı olarak adlandırılır (Hall ve Daneshmend, 2003: 142; Erdis vd., 2019: 4). Örneğin, bir projedeki risklerin %20'si proje üzerinde en fazla etkiye sahiptir (%80) veya bir alışveriş merkezinin tüm müşterilerinin %20'si tüm alışverişlerin %80'ini oluşturur vb.

2. Araştırma Bulguları ve Yorum

Çalışmanın bu kısmında analiz sonuçları ve yorumlarına yer verilmiştir. İlk olarak koronavirüs pandemisinin yükseköğretim öğrencileri üzerindeki algısına yönelik analiz sonuçları verilirken bunu salgın sürecinde uzaktan eğitimin verimliliğinin analiz sonuçları izlemektedir.

2.1. Pandeminin Yükseköğretim Öğrencileri Üzerindeki Algısı

Tablo 3, katılımcıların Covid-19'a karşı yetkililer tarafından belirlenen virüsten korunma kurallarına uyum ortalamalarını göstermektedir. Tablo incelendiğinde, katılımcıların yeni koronavirüse karşı alınması gereken önlemleri takip etmede yüksek düzeyde hemfikir oldukları görülmektedir ($3,40 \leq \bar{x} \leq 4,19$). “Ellerimi daha sık yıkadım” değişkeni 4,592 ortalama ile ilk sırada yer alırken, “uyku düzenime dikkat ettim” değişkeni 2,789 ortalama ile son sırada yer almıştır.

Tablo 3. Virüsten korunma kurallarına uyum

Değişkenler	$\bar{x}$	σ	Cronbach' Alpha
Ellerimi daha sık yıkadım	4,592	0,834	0,758
Daha sık haber izledim	3,648	1,237	
Gerekli yerlerde maske taktim	4,471	0,962	
Zorunlu olmadıkça dışarı çıkmadım	4,507	0,949	
Sosyal mesafeye dikkat ettim	4,268	0,920	
Risk grubu ile yüzüme görüşmeyi kestim	4,070	1,132	
Dışarıda ve dışarıdan yemeyi bıraktım	4,471	0,885	
Dengeli beslenmeye önem verdim	3,296	1,240	
Uyku düzenime dikkat ettim	2,789	1,416	
Ortalama	4,012	0,630	

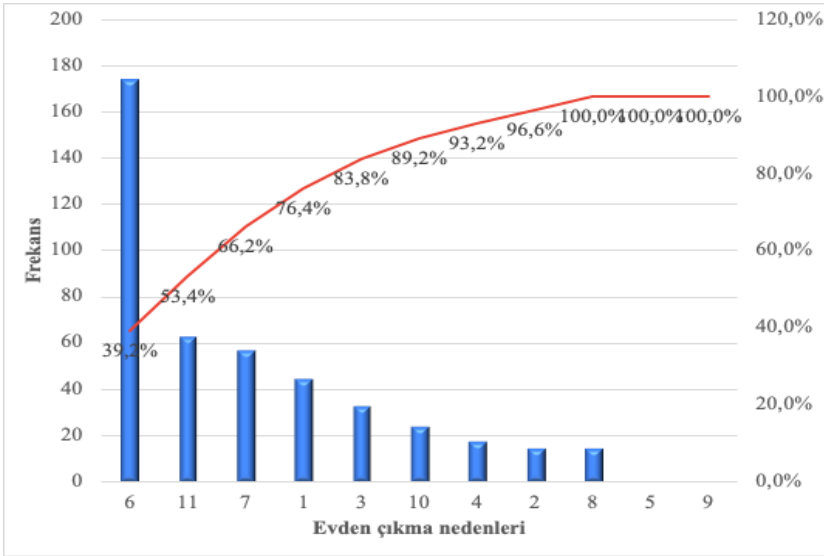
Yükseköğretim öğrencilerinin salgın sürecinde evden çıkma nedenleri Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Evden çıkma nedenleri

No	Neden	f	cf	%
1	Etrafımda bakıma muhtaç olması nedeniyle	45	45	10,14
2	Dışarı çıkma özgürlüğümü kullanmak için	15	60	13,51
3	Fiziksel aktivite için	33	93	20,95
4	Canım sıkıldığı için	18	111	25,00
5	Köpeğimi gezdirmek için	0	111	25,00
6	Market alışverişi için	174	285	64,19
7	İşe gitmek için	57	342	77,03
8	Eş dostla buluşmak için	15	357	80,41
9	Kurallara karşı gelmenin heyecanını yaşamak için	0	357	80,41
10	Hastaneye gitmek için	24	381	85,81
11	Eczaneye gitmek için	63	444	100,00

Not: Bu soruda, birden fazla seçeneğin işaretlenmesine olanak tanındığı için toplam sayı katılımcı sayısını aşabilir.

Şekil 1 yüksek öğretim öğrencilerinin salgın sürecinde evden çıkma nedenlerinin Pareto diyagramını göstermektedir.

Şekil 1. Evden ayrılma nedenleri için Pareto diyagramı

Diyagram incelendiğinde salgın sürecinde yükseköğretim öğrencilerinin evden çıkma nedenlerinin 5 temel nedene dayandığı görülmektedir. Bunlar:

- 1) Market alışverişi için
- 2) Eczaneye gitmek için
- 3) İşe gitmek için
- 4) Bakıma muhtaç (hasta, yaşlı vb.) kişiler için
- 5) Fiziksel aktivite (egzersiz vb.) için

Yükseköğretim öğrencilerinin salgın sürecinde evden ayrılmalarının temel nedenleri incelendiğinde, fiziksel aktivite nedeni dışında, katılımcıların sadece zorunlu durumlarda evlerini terk ettikleri görülmekte olup bu durum katılımcıların salgına karşı önlemleri takip etmekte yüksek düzeydeki hemfikir olma durumu ile uyumludur. Katılımcıların evden ayrılma nedenlerinden ilki %81,70 oranıyla (f = 174) “market alışverişi” olup bunu sırasıyla %29,58 oranıyla “eczaneye gitmek (f=63), %26,76 oranıyla “işe gitmek” (f=57), %21,13 oranıyla “bakıma muhtaç (hasta, yaşlı vb.) kişiler için” (f=45) ve %15,49 oranıyla “fiziksel aktivite” (f=33) takip etmektedir.

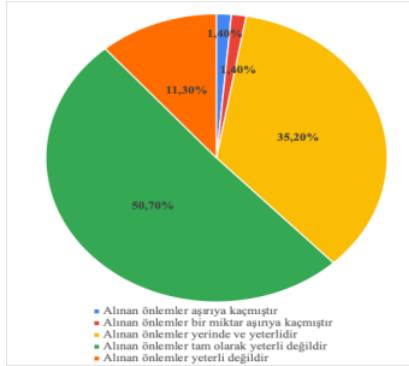
Türkiye’de ilk yeni tip koronavirüs tanısı konduğunda alınan ilk tedbir ülke genelinde tüm okulların kapatılarak uzaktan eğitime geçilmesi olmuştur. Şekil 2 yükseköğretim öğrencilerinin bu karara katılıp katılmama oranlarını göstermektedir.

Şekil 2. Okulların kapatılma kararına katılma oranları

Şekil 2 incelendiğinde katılımcıların çok büyük çoğunluğunun (%93) bu karardan memnun olduğu görülürken çok küçük bir azınlık (%1,4) bu kararı doğru bulmamış %5,6 katılımcı ise karar konusunda kararsız olduklarını belirtmiştir.

Yeni tip koronavirüs (Covid-19) salgınına karşı alınan önlemlerin etkinliği ve yeterliliği salgın sürecinde kamuoyunda tartışılan konular arasında yer almıştır. Şekil 3 yükseköğretim öğrencilerinin salgına karşı alınan önlemlerden memnuniyet derecelerini göstermektedir.

Şekil 3. Salgına karşı alınan önlemlerin yeterliliği

Şekil 3 incelendiğinde katılımcıların yaklaşık yarısının (%50,70) alınan önlemleri tam olarak yeterli görmediği görülürken %35,20'si alınan önlemleri yerinde ve yeterli bulmakta olup %11,30 katılımcı ise önlemlerin bir miktar aşırıya kaçtığını düşünmektedir. Katılımcıların %1,4'ü önlemlerin aşırıya kaçtığını düşünürken geriye

kalan diğer %1,4'lük kısım ise önlemlerin bir miktar aşırıya kaçtığını düşünmektedir.

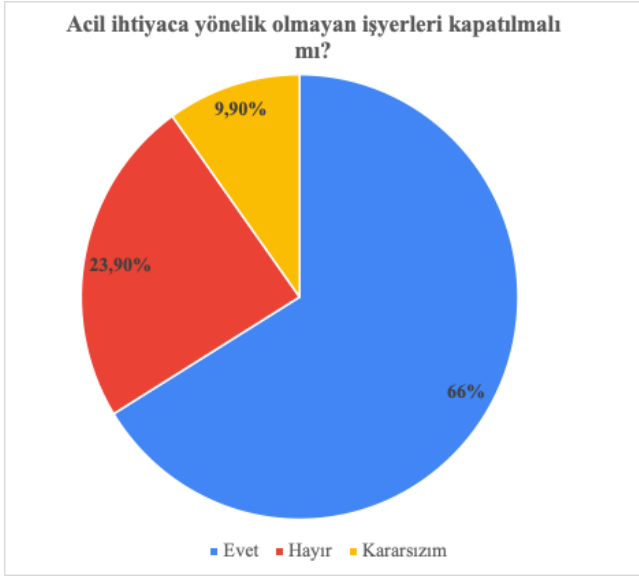
Salgın sürecinde alınan önlemleri yetersiz bulan bazı kesimler tarafından ekstra önlemler için karar alıcılara çeşitli önerilerde bulunulmuştur. Bunların başında genel sokağa çıkma yasağı talebi gelmektedir. Şekil 4 katılımcıların genel sokağa çıkma yasağı talebine katılma oranlarını göstermektedir.

Şekil 4. Genel sokağa çıkma yasağı talebine katılma oranları

Şekil 4 incelendiğinde katılımcıların %80,3'ünün bu talebi destekledikleri görülürken %9,9'u bu taleple hemfikir olmayıp diğer %9,9'u ise bu konuda kararsızdır.

Salgın sürecinde her ne kadar berber ve kuaförler, alışveriş merkezleri, lokanta ve restoranlar gibi bazı işyerlerinin kapatılması kararı alınırken birçok işyeri ve kamu kurumu da süreç içinde faaliyetlerine devam ettiler. Koronavirüs pandemisine önlem almak için karar alıcılardan talep edilen başka bir önlem ise; bakkallar, marketler, eczaneler, posta dağıtım ve kargo ofisleri, benzin istasyonları hariç olmak üzere, acil ihtiyaca yönelik olmayan işyerleri kapatılması yönünde olmuştur. Şekil 5 katılımcıların bu öneriye katılma oranlarını göstermektedir.

Şekil 5. Acil ihtiyaca yönelik olmayan işyerlerinin kapatılması talebine katılma oranları

Şekil 5 incelendiğinde katılımcıların yarısından fazlasının (%66) bu talebi desteklediği görülürken %23,9'ı bu görüşle aynı fikirde olmayıp %9,9'u ise bu konuda kararsızdır.

Katılımcıların halk sağlığı konusunda devlet kurum ve kurullarına güven ortalaması Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Sağlık konusunda devlete güven

Değişkenler	$\bar{x}$	σ	Cronbach' Alpha
Sağlık bakanına güven	3,92	1,07	0,916
Bilim kuruluna güven	3,66	1,07	
Ortalama	3,78	1,03	

Tablo 5 incelendiğinde, katılımcıların yeni koronavirüse karşı halk sağlığı için devlet kurum ve kurullarına yüksek düzeyde güvendikleri görülmektedir ($3,40 \leq \bar{x} \leq 4,19$). Her ne kadar sağlık bakanına güven ortalaması ($\bar{x}=3,92$) yine bakanlık tarafından oluşturulan bilim kuruluna güven ortalamasından ($\bar{x} = 3,66$) büyük olsa da iki değişkenin ortalamaları da *Likert ölçeği sonuçlarını değerlendirme kriteri* şablonunda (Tablo 2) aynı aralıkta yer aldıklarından dolayı herhangi bir anlam farklılığı yoktur.

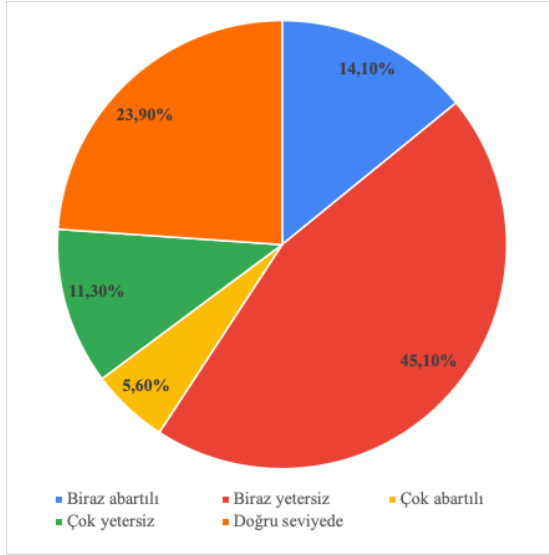
Tablo 6 katılımcıların sağlık sisteminden memnuniyet ortalamalarını göstermektedir.

Tablo 6. Sağlık sisteminden memnuniyet

Değişkenler	$\bar{x}$	σ	Cronbach' Alpha
Sağlık altyapımız yeterli	3,32	1,07	0,70
Sağlık çalışanımız yeterli	3,85	1,01	
Başka ülkede olmak istemezdim	4,10	1,22	
Ortalama	3,75	0,87	

Tablo 6 incelendiğinde yükseköğretim öğrencilerinin Türkiye sağlık sisteminden yüksek derecede memnun oldukları görülmektedir ($3,40 \leq \bar{x} \leq 4,19$). “Salgın sürecinde başka bir ülkede olmak istemezdim” değişkeni 4,10 ortalama ile ilk sırada yer alırken, “sağlık çalışanımız yeterlidir” değişkeni 3,85 ve “sağlık alt yapımız yeterlidir” değişkeni 3,32 ortalama ile onu takip etmektedir.

Şekil 6 yükseköğretim öğrencilerinin kamuoyunun salgına karşı verdiği tepkinin değerlendirmesini göstermektedir.

Şekil 6. Kamuoyunun salgına tepkisi

Şekil 6 incelendiğinde katılımcıların %45,10'unu kamuoyunun salgına verdiği tepkiyi biraz yetersiz bulduğu, %23,90'nın doğru seviyede bulduğu, %5,60'nın ise çok abartılı bulduğu görülmektedir.

Katılımcıların Covid-19'a karşı yetkililerin belirlediği önlemlerin etkinliğini değerlendirdiği ortalama değerler Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Önlemlerin etkinliği

Değişkenler	$\bar{x}$	σ	Cronbach' Alpha
Sosyal mesafe etkilidir	4,37	0,79	0,713
Kısmi sokağa çıkma yasağı etkilidir	3,87	1,07	
Genel sokağa çıkma yasağı etkilidir	4,45	0,80	
Maske takmak etkilidir	3,88	1,00	
Elleri yıkamak etkilidir	4,40	0,59	
Ortalama	4,20	0,59	

Tablo 7 incelendiğinde katılımcıların önerilen önlemlerin etkin olduğu konusunda çok yüksek seviyede hemfikir oldukları görülmektedir ($4,20 \leq \bar{x} \leq 5,00$). Her ne kadar tüm ülke genelinde uygulanmasa da 31 ilde belirli zamanlarda uygulanan genel sokağa çıkma yasakları katılımcılar tarafından da etkili bulunmuş olacak ki “genel sokağa çıkma yasağı etkilidir” değişkeni 4,45 ortalama ile ilk sırada yer almaktadır. Bunu, 4,40 ortalama ile “elleri yıkamak etkilidir” değişkeni, 4,37 ortalama ile “sosyal mesafe kuralı etkilidir”, 3,88 ortalama ile “maske takmak etkilidir” değişkeni, 3,87 ortalama ile belirli yaş guruplarına getirilen “kısmi sokağa çıkma yasağı etkilidir” değişkeni izlemektedir.

Katılımcıların salgın sürecindeki genel kaygı düzeyi ortalamaları Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8. Kaygı düzeyi

Değişkenler	$\bar{x}$	σ	Cronbach' Alpha
Kaygılıyım	2,45	1,24	0,703
Sakin ve huzurluyum	3,07	1,34	
Sağlığım için endişeleniyorum	2,89	1,05	
Ailemin sağlığı için endişeleniyorum	1,85	1,01	
Evden çıkmam gerekeceği için stresliyim	2,92	1,29	
Genelde kötümserim	3,71	1,14	
Genelde iyimserim	3,53	1,07	
Ortalama	2,92	0,59	

Tablo 8 incelendiğinde katılımcıların ne kaygılı ne de sakin oldukları görülmektedir ($2,60 \leq \bar{x} \leq 3,39$). “Genelde kötümserim” değişkeni 3,71 ile en büyük ortalama değere sahip olup katılımcıların kötümser bir kişiliğe sahip olduklarını reddettiklerini göstermektedir.

Bunu 3,53 ortalama ile “genelde iyimserim” değişkeni izlemekte olup bu sonuç bir önceki sonucu desteklemektedir. Her ne kadar katılımcılar kendi sağlıkları için endişelenmek konusunda kararsız kalsa da ailelerinin sağlığı için yüksek derecede endişeli oldukları görülmektedir ($1,80 \leq \bar{x} \leq 2,59$).

Tablo 9 katılımcıların salgın sonrasındaki ekonomik kaygı düzeyini göstermektedir.

Tablo 9. Ekonomik kaygılar

Değişkenler	$\bar{x}$	σ	Cronbach' Alpha
Dünyada ekonomik kriz	1,95	1,09	0,752
Türkiye’de ekonomik kriz	2,13	1,15	
Bir yakınım işini kaybedecek diye endişeliyim	2,29	1,16	
Ortalama	2,12	0,88	

Tablo 9 incelendiğinde katılımcıların salgın sonrası için global, ülke ve aile ekonomisi için yüksek düzeyde endişeli oldukları görülmektedir ($1,80 \leq \bar{x} \leq 2,59$).

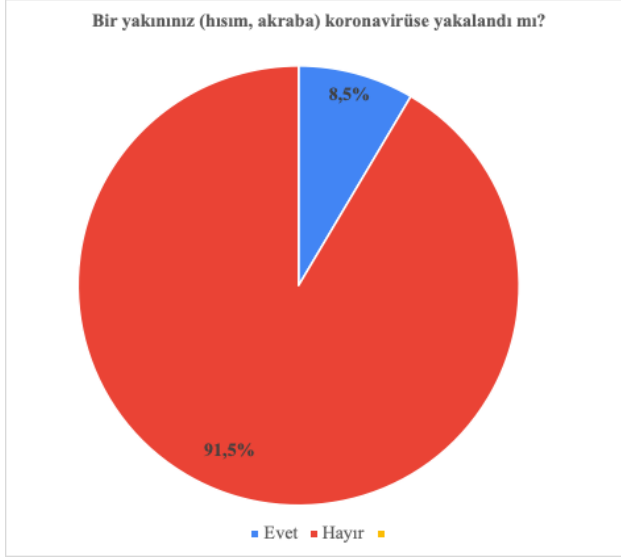
Şekil 7, Şekil 8 ve Şekil 9 yükseköğretim öğrencilerinin ve yakınlarının salgından sağlık ve ekonomik açıdan etkilenme oranlarını göstermektedir.

Şekil 7. Katılımcıların koronavirüse yakalanma oranı

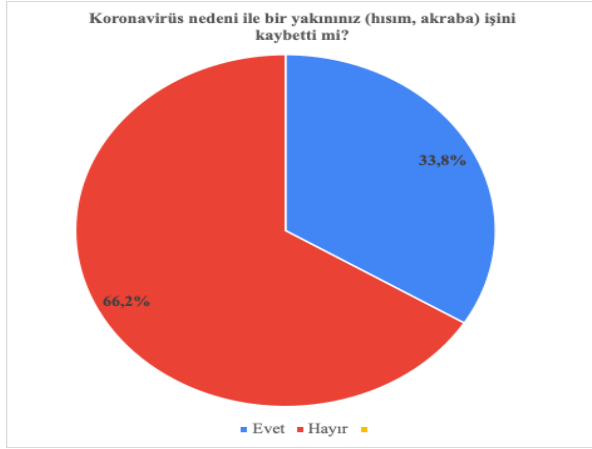

Şekil 7 incelendiğinde katılımcıların sadece %1,4'ünün Covid-19' a yakalandığı görülmektedir. Bu durum yükseköğretim öğrencilerinin salgından korunma kurallarının etkinliğine olan inancı ve bu inançla kuralları yüksek oranda takip etmesinin bir sonucu olarak yorumlanabilir.

Şekil 8. Katılımcı yakınlarının koronavirüse yakalanma oranı

Şekil 8 incelendiğinde katılımcı yakınlarının %8,5'ünün Covid-19' a yakalandığı görülmektedir. Bu oran her ne kadar düşük gibi görünse de katılımcıların virüse yakalanma oranı ile kıyaslandığında oldukça yüksek bir orandır (katılımcıların yaklaşık 6 katı daha fazla). Bu durum, katılımcı yakınlarının katılımcılar kadar kurallara uymadığı yönünde yorumlanabilir.

Şekil 9. Pandeminin katılımcı yakınlarına ekonomik etkisi

Şekil 9 incelendiğinde katılımcı yakınlarının %33,8'inin Covid-19 pandemisinden dolayı işini kaybettiği görülmekte olup salgının her ne kadar katılımcı ve yakınları üzerinde sağlık açısından çok büyük etkisi olmasa da ekonomik açıdan çok daha fazla etkili olduğunun göstergesidir.

2.2. Uzaktan Eğitimin Etkinliği

Tablo 10 uzaktan eğitime kişisel uygunluk boyutunun ortalama değerlerini göstermektedir.

Tablo 10. Kişisel uygunluk

Değişkenler	$\bar{x}$	σ	Cronbach' Alpha
Uzaktan eğitim yer esnekliği ve zaman tasarrufu sağlıyor	3,05	1,39	0,918
Uzaktan eğitim öğrenmenin kalıcı olmasını sağlamaktadır	2,34	1,32	
Uzaktan eğitim öğrencinin kendi hızında öğrenmesini sağlar	2,65	1,35	
Uzaktan eğitim öğretim uygulamaları açısından öğrenciyi daha aktif hale getirir	2,27	1,31	
Uzaktan eğitimde derslerin içeriğini öğrenme için yeterli buluyorum	2,27	1,26	
Uzaktan eğitimde verilen dersleri takip ettim	3,25	1,26	
Uzaktan eğitimde verilen dersi anladım ve öğrendim	2,52	1,14	
Uzaktan eğitim kişiler için iyi bir öğrenme fırsatı sunar	2,60	1,32	
Ortalama	2,62	1,03	

Boyut ortalaması incelendiğinde katılımcıların uzaktan eğitim kişisel uygunluğunun orta düzeyde olduğu görülmektedir ($2,60 \leq \bar{x} \leq 3,39$). Boyutun alt değişkenleri incelendiğinde katılımcılar uzaktan eğitimle verilen dersleri takip ettiklerini en yüksek ortalama ile belirtmiş olup ($\bar{x} = 3,25$) bunu “uzaktan eğitim yer esnekliği ve zaman tasarrufu sağlıyor” değişkeni izlemektedir ($\bar{x} = 3,05$). Katılımcılar, “uzaktan eğitim öğretim uygulamaları açısından öğrenciyi daha aktif hale getirir” ve “uzaktan eğitim öğretim uygulamaları açısından öğrenciyi daha aktif hale getirir” değişkenlerini ise en düşük ortalama ile değerlendirmiştir ($\bar{x} = 2,27$).

Tablo 11 uzaktan eğitimin etkililik boyutunun ortalama değerlerini göstermektedir.

Tablo 11. Etkililik

Değişkenler	$\bar{x}$	σ	Cronbach' Alpha
Sisteme erişimde problem yaşadığımda teknik destek alabildim	3,00	1,15	0,876
Derslerle ilgili Problem yaşadığımda gerekli desteği alabildim	3,15	1,13	
Derslerle ilgili talep ve önerilerimi iletebildim	2,94	0,92	
Öğrenci işleriyle ilgili konularda (kayıt, öğrenci belgesi vb.) yeterli destek alabildim	3,35	1,21	
Gerektiğinde derslerin öğretim üyeleriyle etkileşime geçebildim	2,92	1,00	
Ortalama	3,07	0,89	

Boyut ortalaması incelendiğinde katılımcıların uzaktan eğitimin etkililik boyutunu orta düzeyde değerlendirdikleri görülmektedir ($2,60 \leq \bar{x} \leq 3,39$). Boyutun alt değişkenleri incelendiğinde katılımcılar öğrenci işleriyle ilgili konularda (kayıt, öğrenci belgesi vb.) yeterli destek alabildiklerini en yüksek ortalama ile ifade ederken ($\bar{x} = 3,35$) bunu “derslerle ilgili problem yaşadığımda gerekli desteği alabildim” değişkeni izlemektedir ($\bar{x} = 3,35$). Katılımcılar, “gerektiğinde derslerin öğretim üyeleriyle etkileşime geçebildim” değişkenini ise en düşük ortalama ile değerlendirmiştir ($\bar{x} = 2,92$).

Tablo 12 uzaktan eğitimin öğrenme boyutunun ortalama değerlerini göstermektedir.

Tablo 12. Öğrenme

Değişkenler	$\bar{x}$	σ	Cronbach' Alpha
Uzaktan eğitim geleneksel eğitimden etkilidir	2,14	1,36	0,934
Uzaktan eğitim geleneksel eğitim kadar etkilidir	2,28	1,32	
Evden eğitim alabilme rahatlığı sağlıyor	3,24	1,48	
Uzaktan eğitimin bana uygun olduğunu düşünüyorum	2,48	1,64	
Uzaktan eğitim ihtiyaç duyduğum eğitimler için uygun bir alternatiftir	3,01	1,49	
Ortalama	2,63	1,30	

Boyut ortalaması incelendiğinde katılımcıların uzaktan eğitimin öğrenme boyutunu orta düzeyde değerlendirdikleri görülmektedir ($2,60 \leq \bar{x} \leq 3,39$). Boyutun alt değişkenleri incelendiğinde katılımcılar evden eğitim alabilmenin rahatlık sağladığını en yüksek ortalama ile ifade etmiştir ($\bar{x} = 3,24$). Katılımcılar, “uzaktan eğitim geleneksel eğitimden etkilidir” değişkenini ise en düşük ortalama ile değerlendirmiş olup ($\bar{x} = 2,14$), yüz yüze eğitimden yana olduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 13 uzaktan eğitimin materyal boyutunun ortalama değerlerini göstermektedir.

Tablo 13. Materyal

Değişkenler	$\bar{x}$	σ	Cronbach' Alpha
Ders kaynakları dersin öğrenilmesi için yeterliydi	2,70	1,22	0,778
Ders kaynakları güncel bilgileri kapsamaktaydı	3,45	1,10	
Ders kaynaklarındaki konular birbirleriyle tutarlıydı	3,45	1,06	
Ortalama	3,20	0,94	

Boyut ortalaması incelendiğinde katılımcıların uzaktan eğitimin materyal boyutunu da orta düzeyde değerlendirdikleri görülmektedir ($2,60 \leq \bar{x} \leq 3,39$). Boyutun alt değişkenleri incelendiğinde katılımcıların “Ders kaynakları güncel bilgileri kapsamaktaydı” ve “Ders kaynakları güncel bilgileri kapsamaktaydı” değişkenlerini en yüksek ortalama ile değerlendirmişlerdir ($\bar{x} = 3,45$). Katılımcılar, “ders kaynakları dersin öğrenilmesi için yeterliydi” değişkenini ise en düşük ortalama ile değerlendirmiş olup ($\bar{x} = 2,70$), uzaktan eğitimin materyal boyutunun ortalamasını düşüren değişkenin bu olduğu tespit edilmiştir. Ders kaynaklarında yükseköğretim öğrencilerinin memnuniyet düzeyini artıracak iyileştirme yapılması halinde boyut ortalamasının orta düzeyden yüksek düzeye çıkması aşıkardır.

Tablo 14 uzaktan eğitimin değerlendirme boyutunun ortalama değerlerini göstermektedir.

Tablo 14. Değerlendirme

Değişkenler	$\bar{x}$	σ	Cronbach' Alpha
Sisteme erişimde problemler yaşamadım	3,38	1,40	0,746
Öğrenme isteğimi azaltacak problemler yaşamadım	3,00	1,32	
Sistem üzerinden ders içeriklerine rahatlıkla erişebildim	3,75	1,18	
Ortalama	3,37	1,05	

Boyut ortalaması incelendiğinde katılımcıların uzaktan eğitimi orta düzeyde değerlendirdikleri görülmektedir ($2,60 \leq \bar{x} \leq 3,39$). Boyutun alt değişkenleri incelendiğinde katılımcıların “sistem üzerinden ders içeriklerine rahatlıkla erişebildim” değişkenini en yüksek ortalama ile değerlendirdikleri görülürken ($\bar{x} = 3,75$) bunu “sisteme erişimde problemler yaşamadım” ($\bar{x} = 3,38$) ve “Öğrenme isteğimi azaltacak problemler yaşamadım” ($\bar{x} = 3,00$) değişkenleri takip etmektedir.

Sonuç

Her ne kadar SARS ve MERS gibi son yıllarda görülen koronavirüs kökenli salgınların etkileri dünya genelinde hissedilmese de yeni tip koronavirüs olarak adlandırılan Covid-19 salgını için durum akrabalarına göre dünya genelinde çok daha farklı olmuştur. Öldürücülük oranı diğer koronavirüs kökenli hastalıklara nazaran düşük olmasına rağmen yayılım hızının yüksek olması nedeni ile kısa süre içerisinde dünya üzerinde neredeyse yeni tip koronavirüsün görülmediği ülke kalmamış ve salgın görülen ülkelerin sosyo-ekonomik düzenleri etkili bir şekilde olumsuz düzeyde etkilenmiştir.

Her ne kadar Türkiye’ye geç gelse de salgın kısa sürede ülke geneline yayılmıştır. İlk koronavirüs vakasının tespitinin hemen ardından karar alıcılar tarafından ülke genelinde salgına karşı önlem amaçlı yapılan ilk uygulama okulların kapatılarak uzaktan eğitime geçilmesidir. Bu çalışmada yeni tip koronavirüs (Covid-19) pandemisinin yükseköğretim öğrencileri üzerindeki algısı ve salgın sürecinde zorunlu hale gelen uzaktan eğitimin verimliliği İskenderun Teknik Üniversitesi özelinde irdelenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda hazırlanana anket yükseköğretim öğrencilerine iletilmiş ve sonuçların analizlerinden temel olarak aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Yükseköğretim öğrencileri;

- ⇒ *Otoriteler tarafından belirlenen salgından korunma önlemlerini çok yüksek seviyede etkili bulup yüksek oranda kurallara uymuşlardır.*
- ⇒ *Genel olarak zorunlu kalmadıkça salgın sürecinde evden dışarı çıkmamışlardır.*
- ⇒ *Her ne kadar okulların kapatılma kararını doğru bulsalar da salgına karşı kamuoyunun tepkisini ve alınan önlemleri yeterli bulmayıp genel sokağa çıkma yasağı ve acil ihtiyaca yönelik olmayan işyerlerinin kapatılması gibi ek önlemlerin gerekliliğini vurgulamışlardır.*
- ⇒ *Halk sağlığı konusunda devlete ve sağlık sistemine yüksek düzeyde güven duymakta ve sağlık çalışanlarını yeterli bulmaktadırlar.*
- ⇒ *Salgın sürecinde genel kaygı düzeylerinin ne fazla ne de az olduğunu belirtmişlerdir.*
- ⇒ *Dünya, ülke ve aile ekonomileri açısından oldukça endişelidirler.*
- ⇒ *Covid-19 virüsünden korunmayı yüksek oranda ve yakınları ile birlikte başaramışlardır.*
- ⇒ *Yakınlarının salgın sürecinde işini kaybedenlerin oranı azımsanmayacak ölçüdedir.*
- ⇒ *Uzaktan eğitime orta düzeyde uyumlu olup salgın sürecinde aldıkları uzaktan eğitiminin etkililiğinin, öğretme ve materyal yeterliliğinin ve genel olarak uzaktan eğitimi orta düzeyde olduğunu belirtmişlerdir.*

Devletin Covid-19 gibi salgınlar durumunda yapacağı düzenleme tercihlerinde ayrımcılık yapmadan e yaşam hakkı çerçevesinde sağlık hakkını koruma altına almalıdır (Zenginkuzucu, 2021: 352). Bu çalışmanın sonucunda katılımcıların devlet tarafından alınan salgından korunma önlemlerini, her ne kadar yeterli düzeyde bulmasalar da etkili bulup kurallara uydukları ve halk sağlığı konusunda devlete ve kurumlarına güvendikleri görülmektedir. Bunun sonucunda da hem katılımcılar hem de yakınları Covid-19 virüsünden korunmayı yüksek oranda başarmışlardır. Covid-19 pandemisinin kişilerin ruh sağlığı üzerinde olumsuz etkilere ve kaygı düzeylerinde artışa sebep olduğu saptanmıştır (Mukhtar, 2020: 28). Çalışmanın sonuçları katılımcıların bazılarının kaygı düzeylerinde artış gösterirken bazılarında değişiklik olmadığını genel anlamda ise kaygı düzeylerinin orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Covid-19'un neden olduğu

pandemi beraberinde küresel bir ekonomik krizi de getirmiş, Türkiye’de virüsün görüldüğü Mart 2019’dan bu yana ekonomik faaliyetler sekteye uğramış, dış ticaret, turizm ve iç talep kanalları zarar görürken etkiler Nisan 2019 itibariyle tüm ekonomiye yansımıştır (Temir, 2020: 50)

Çalışmaya katılan her üç kişiden birinin yakını da bu ekonomik krizden etkilenmiş ve işini kaybetmiştir.

Bu sebeptendir ki katılımcılar genel olarak ekonomi açısından çok endişe duymaktadırlar. Çalışmanın sonuçlarından uzaktan eğitimin zaman ve yer esnekliği sağladığı, katılımcıların eğitim süresince teknik sorunlar yaşamaması ve gerektiğinde katılımcıların dersin öğretim üyeleriyle iletişime geçebilmelerinde zorlanmaları bulguları Keskin ve Kaya (2020: 59-67)’nin çalışması ile paralellik göstermektedir. Yaşanan teknik sorunlar genel itibari ile birçok üniversitenin uzaktan eğitime uygun altyapısı olmadığından dolayıdır denebilir (Buluk ve Eşitti, 2020: 296). YÖK veya devletin diğer ilgili kurumları tarafından altyapısı güçlü ve tüm üniversitelerin erişim sağlayabileceği bir uzaktan eğitim platformunun hayata geçirilmesi ileriki dönemlerde gerekli kullanımlarda teknik sorunların önüne geçebilir. Online eğitimin yapısı itibariyle katılımcı ve eğiticinin ayrı mekanlarda olması, katılımcıların kendi öğrenmelerinden sorumlu olmaları, yalnızlık, dikkat dağıtan etkenler, motivasyon sorunu ve aynı ortamda bulunanların iletişimdeki sinerjiden yoksunluk gibi nedenler iletişim eksikliğindeki nedenlerden olabilir (Elcil ve Şahiner, 2014: 23). Online derslerin videoya çekilip öğrencilerle paylaşılması yerine belirli zamanlarda canlı olarak gerçekleştirilmesi iletişim problemine bir nebze çözüm sunabilir. Çalışmanın bulgularından uzaktan eğitime tam uyum sağlayamama sonucu Karakuş vd. (2020: 220-241) çalışması ile uyumludur. Uzaktan eğitim yapı itibari ile genel olarak teorik eğitimler için daha uygun görünmektedir. Uzaktan eğitim konseptinin teorik ve uygulamalı dersler için oluşturulacak ayrı ayrı uygulamalarla başarı şansı artırılabilir (Gelişli, 2015: 320).

Bu çalışmanın sınırlılığı, Türkiye’de bulunan birçok üniversiteden sadece birinde gerçekleştirildiği için sonuçların ülke ortalamalarını yansıtamamasıdır. Bundan sonraki çalışmada konu hakkında ülke genelindeki yükseköğretim öğrencilerinin de görüşlerine başvurulup genel bir sonuca varılabilir. Gelecekte gerçekleştirilmesi düşünülen araştırmada bu çalışmada kullanılan veri toplama araçları kullanılarak ülke genelindeki ulaşılabilecek tüm üniversitelerde bir çalışma yürütülmesi ve sonuçların hem genel hem de üniversitelerin birbiri ile kıyaslanması şeklinde yorumlanması amaçlanmaktadır.

Kaynakça

Kitaplar

- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Richman, D. D., Whitley, R. J., ve Hayden, F. J. (2016). *Clinical Virology*. United States: Asm Press.

Makaleler

- Arat, T., ve Bakan, Ö. (2014). Uzaktan Eğitim ve Uygulamaları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 14(1–2), 363–374.
- Atilgan, B. (2021). Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Gözünden Acil Uzaktan Öğretim Sürecinin Değerlendirilmesi. *Sted / Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 29(6), 396–406.
- Buchli, J., Righetti, L., ve Ijspeert, A. J. (2008). Frequency Analysis With Coupled Nonlinear Oscillators. *Physica D: Nonlinear Phenomena*, 237(13), 1705–1718.
- Buluk, B., ve Eşitti, B. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Sürecinde Uzaktan Eğitimin Turizm Lisans Öğrencileri Tarafından Değerlendirilmesi. *Journal Of Awareness*, 5(3), 285–298.
- Çelik, G. T., ve Oral, E. L. (2016). Big Five And Organizational Commitment - The Case of Turkish Construction Professionals. *Human Resource Management Research*, 6(1), 6–14.
- Elcil, Ş., ve Şahiner, D. S. (2014). Uzaktan Eğitimde İletişimsel Engeller. *Sosyal Ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 6(1), 21–33.
- Erdis, E., Genç, O., ve Aydınli, S. (2019). Mobbing On Construction Professionals: Causes, Consequences, And Precautions. *International Journal Of Construction Management*.
- Erkoca, M. C. (2021). Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrenci İlgisi – Bir Çalışma. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 148–163.
- Eygü, Hakan; Karaman, S. (2013). Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Memnuniyet Algıları Üzerine Bir Araştırma. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 36–59.
- Gelişli, Y. (2015). Uzaktan Eğitimde Öğretmen Yetiştirme Uygulamaları: Tarihçe Ve Gelişim. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 313–321.
- Genç, O., Erdiş, E., ve Çoşkun, H. (2017). İnşaat Mühendisleri Özelinde Eş Zamanlı Mühendislik Yaklaşımının İrdelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 31(1), 31–38.

- Hall, R. A., ve Daneshmend, L. K. (2003). Reliability Modelling Of Surface Mining Equipment: Data Gathering And Analysis Methodologies. *International Journal Of Surface Mining, Reclamation And Environment*, 17(3), 139–155.
- Huang, C., Wang, Y., Li, X., Ren, L., Zhao, J., Hu, Y., Zhang, L., Fan, G., Xu, J., Gu, X., Cheng, Z., Yu, T., Xia, J., Wei, Y., Wu, W., Xie, X., Yin, W., Li, H., Liu, M., Cao, B. (2020). Clinical Features Of Patients Infected With 2019 Novel Coronavirus In Wuhan, China. *The Lancet*, 395, 497–506.
- Joshi, A., Kale, S., Chandel, S., ve Pal, D. K. (2015). Likert Scale: Explored And Explained. *British Journal of Applied Science ve Technology*, 7(4), 396–403.
- Karakuş, N., Ucuzsatar, N., Karacaoğlu, M. Ö., Esendemir, N., ve Bayraktar, D. (2020). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri. *Rumelide Dil Ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 19, 220–241.
- Keskin, M., ve Kaya, D. Ö. (2020). Covid-19 Sürecinde Öğrencilerin Web Tabanlı Uzaktan Eğitime Yönelik Geri Bildirimlerinin Değerlendirilmesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 59–67.
- Mazlina Zaira, M., ve Hadikusumo, B. H. W. (2017). Structural Equation Model Of Integrated Safety Intervention Practices Affecting The Safety Behaviour Of Workers In The Construction Industry. *Safety Science*, 98, 124–135.
- Mukhtar, S. (2020). Mental Health And Emotional Impact Of Covid-19: Applying Health Belief Model For Medical Staff To General Public Of Pakistan. *Brain, Behavior, And Immunity*, 87, 28–29.
- Özyürek, A., Begde, Z., Yavuz, N. F., ve Özkan, İ. (2016). Uzaktan Eğitim Uygulamasının Öğrenci Bakış Açısına Göre Değerlendirilmesi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 595–605.
- Süğümlü, Ü. (2021). A Case Study On Teaching Turkish Through Distance Education. *International Journal Of Psychology And Educational Studies*, 8(1), 174–190.
- Temir, C. (2020). Covid-19'un Sermaye Piyasaları Üzerine Etkisi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Girişimcilik Dergisi*, 4(7), 50–66.
- Thompson, C. B. (2009). Descriptive Data Analysis. *Air Medical Journal*, 28(2), 56–59.
- Zenginkuzucu, D. M. (2021). Covid-19 (Koronavirüs) Salgını ve Yaşam Hakkı. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 45, 327–354.
- Zhang, D., Hu, M., ve Ji, Q. (2020). Financial Markets Under The

Global Pandemic Of Covid-19. *Finance Research Letters*, 101528.

İnternet kaynakları

- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2020). <https://www.saglik.gov.tr/> (Erişim tarihi: 12.02.2021).
- WHO. (2020). <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019> (Erişim tarihi: 12.02.2021)
- WHO. (2020). Middle East Respiratory Syndrome Coronavirus (Mers-Cov). <https://www.who.int/emergencies/mers-cov/en/> (Erişim tarihi: 12.02.2021).
- WHO. (2015). Summary Of Probable Sars Cases With Onset Of Illness From 1 November 2002 To 31 July 2003. https://www.who.int/csr/sars/country/table2004_04_21/en/ (Erişim tarihi: 12.02.2021).
- WHO. (2020). Novel Coronavirus (2019-Ncov) Situation Report - 1. <https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200121-sitrep-1-2019-ncov.pdf?sfvrsn=> (Erişim tarihi: 12.02.2021).

Ek Beyan

1. yazar %90 oranında, 2. yazar %10 oranında katkı sağlamıştır.